

Numerul 28.

Oradea-mare 10/23 iulie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Irotei Dumbravă.

(Urmare.)

O, nu me osândi! Dacă pe lângă toată smerenia ta i-ai vedea odată, numai odată, ochii ei negri și ucigători, dacă ți-ai cufundă privirile în adâncul lor, desigur ai lăpădă poetica ta rassă. Iar eu care sunt vierme și nu om, cum nu m'oi aprinde la o singură privire a acestor luceferi frumoși și întunecați? Tu nu vei înțelege, ori nu vei vrea să înțelegi cât is de grozave chinurile dragostei, mai ales fiind vorba de o dragoste așa de extraordinară ca a mea. Până acuma o întâlneau așa întâmplător, acuma anume umblu s'o întâlnesc. Acuma umblu ca un năuc dintr'un loc într'altul și-mi blastăm ceasul în care am venit pe lume.

Cel mai mare chin al meu nu e că s'a început vremea postului, ci că trebuie să abziec pentru șase săptămâni de a-i mai face cunoștința. În vremea postului nu ne mai este îngăduit să facem vizite pe la civili, ceea ce e și foarte natural, căci „nime nu poate slugi la doi domni, lui Dzeu și lui Mamona”, dacă peste tot se poate numi „mamona” lumea și plăcerile ei. În toată vremea asta trebuie să me mulțimesc cu câte o întâlnire cine știe când și unde, cu câte-un suris și cu câte-o privire ucigătoare de inimi. Iar dacă va trece postul? Nu știu.

VIII

8 ianuarie.

Frate!

A trecut postul, acuma-s în vacanțele Crăciunului. Ea nu s'a dus acasă pe sărbători; eu încă am încercat să rămân în seminar, dar n'am putut înduplecă pe mama la așa ceva. Înainte de plecare m'am plimbat trei ceasuri și jumătate pe ulița lor, prin gerul năpraznic ce-ți străbate prin toate inchie-

turile — și n'am văzut-o de loc. Acuma-s în satul nost unde mi-am petrecut a vieții mele cea mai frumoasă parte, copilăria cu toată poezia ei. Stau închis în casă și cât n'aș da să am măcar o pietricică de care s'au atins piciorușele ei! Aș muri sărutându-o!
După vacanța îți scriu.

IX

13 ianuarie.

Frate!

„Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori”. Cuvintele aceste îmi resună și acum mereu în urechi. Azi am luat parte la îngropăciunea unei tinere fete din oraș. Nu mi-a fost rudenie și totuș am venit la îngroparea ei, cale de câteva ceasuri pe jos și pe frig. Știam că și Aurelia o să fie acolo, așa a și fost într'adevăr. Eu steteam între cântăreți, ea eră răzămătată de un părete între mulțimea fetelor ce venise la îngropare și ascultă cuvântul funebru rostit de un preot tiner.

Eu o priviam țintă în ochi, în ochii ei frumoși și mari cari străluciau în lacrimi și adese privirile noastre se întâlneau și lăcrămam și eu.

După rânduiala călindarului vechiu, astăzi se sfârșește anul. Un an de chinuri și jale, un an de sărăcie se sfârșește acum și o viață plină de amar. Vezi, e atâta asemănare între anul ce se sfârșește, cu miile lui de victime, cu vaietele și suspinele lui și între moarta întinsă pe negrul catafalc. A trecut un an reu și după el o să vie altul, poate mai bun ori poate tot atât de reu ori poate și mai reu; s'a sfârșit o viață tristă, după ea vine alta, poate mai dulce ori poate mai amară, cine știe tainele nepătrunse ale viitorului? Măne se începe un an nou de viață. Cine știe, pentru sufletul meu fi-va anul acesta unul din cele fericite, ori întors?

Măne voi reîncepe un an nou, cine știe voi reîncepe și o viață nouă?

Iată gândurile ce me frământau în clipele când nu me gândiam la cea de lângă părete.

Ajuns în cimiter, unde iarăși numai pentru ea m'am dus, ce să fi făcut? Am mai privit-o odată țintă în ochi, apoi am luat un brâu de țarină și l-am aruncat pe sicriul moartei: În veci pomenirea ei!

X

24 ianuarie.

Frate!

Mi-am reluat traiul obișnuit înainte de post: muzică și cântece și veselie. Tu nici ideile n'ai cătu-i de frumoasă viața în seminar. Aici își poate afla omul adevărați și sinceri prieteni, pe cari îi dor durerile lui și îi îmbucură bucuriile lui. Seara, după cină urmează „o tiră” de petrecanie cu cântece și jocuri, apoi vine singurul meu prieten, me ia de braț și me duce cu el în dormitor, unde ne punem lângă sobă și ne începem poveștile. Ce crezi tu, despre ce alta am și putea povestii, dacă nu despre Aurelia? Afară de tine singur, el e introdus în tainele sufletului meu. Adevărat că s'a făcut ceva publicitate din lucru și nu-mi pot inchipui pe ce cale; dar eu când is interpelat în cauză, ridic numai din umeri și-mi văd de drum.

Ieri am ieșit la plimbare și-am văzut-o trecând pe uliță. Am urmărit-o cu privirile și — fericește-me frate — am văzut-o intrând la prietena cea blondă. Ce a urmat după asta? A urmat, vezi bine, ceva ce n'a ținut mai mult de patru ori cinci minute și care se reduce la o fugă pân' la seminar, o scurtă insinuare la prefectul de studii și până cam una alta blonda mea prietenă primește vizita mea. M'a prezentat, se înțelege, Aureliei și astfel mi-am văzut visul cu ochii.

Vezi cumu-i viața? Săptămâni ori luni întregi de zile te sbați s'ajungi la un țel anumit și când nici nu gândești, o fericită întâmplare te face să-ți vezi dintr'odată țelul ajuns.

Am vorbit de câte nimicuri se pot inchipui, de pățaniile unui profesor cu barbă roșie, ba câte-o leacă și de „amoruri școlastice”. Apoi mai la urmă:

— Da dta ce te faci, popă ori profesor?

— Ba nu, dsoară, profesor nu me fac, că de profesori is sătul până'n gât; me fac popă și încă popă celib!

— Da, da! Până sunteți în seminar toți ve celibați; iar dacă ieșiți odată, nu știți care se ve 'nsurați mai iute.

După o scurtă pauză:

— Da dta, dsoară, ce te faci?

— Eu? Calugăriță. Ce mai și întrebi?

— Așă! Până sunteți cu rochie scurtă, toate ve calugăriți, iar dacă vi se lungeste...

Tot cu copilării de astea a trecut jumătatea de ceas ce mi-a fost îngăduit s'o petrec în plăcuta ei societate. Și vezi, nimicurile astea, copilăriile astea, vor avea drept efect o serie lungă de nopți nedurmite, de nopți de gândire, de nopți presărate cu lacrimi. Din ce mai mult gândesc la ea, din ce mai mult simt că o iubesc.

XI

1 februarie.

Dragă frate!

Amorul e periculos pentru gimnaziști, întru cât le cam ia pofta de învățat, pentru studenții superiori înse asta n'are loc.

Cam aceasta mi-a fost tema predilectă înainte de examene o bună bucată de vreme; acum înse, când ceasul grozav al examenelor se apropie cu pași repezi, îmi vine să-mi schimb părerea cel puțin în ce me privește pe mine. S'a isprăvit să mai pot studia cu diligența de pân' acuma și tare me tem că o să cad. Citesc câteva pagini din materialul grozav de mult al Teologiei fundamentale și — trebuie nesmintit să ies pe coridor, să respir un cvant de aer și — să arunc o privire pe fereastră și-i fac un compliment, iar ea-mi zimbește...

Apoi urmează câteva momente în cari nu știu dacă mi-s acasă toate ale mele ori ba, apoi iar un pic de studiu și apor iar... și vezi, tot așă-mi duc mizerabila asta de viață. Presimt o nenorocire: ori voi eu cădea la examen, ori... voi eu inebuni.

Tu, în ori ce caz, roagă-te lui Dzeu, poate va trece cu vederea mulțimea nedreptăților mele, poate își va revărsa și asupra mea din comoara milelor sale...

XII

9 februarie.

Frate dragă!

„Să lapăd dela mine grijile lumesti!”

Iată un sfat pornit din curata dragoste ce o nutrești față de mine, dar care mi-se pare nerealizabil, dacă și gândul la Aurelia îl socotești între grijile lumesti.

Să me rog și să lucrez!

Da, me rog și lucrez! Me rog și ziua și noaptea să se indure Dzeu spre Aurelia și lucrez... me pun în toată ziua cel puțin de zece ori în fereastră ca s'o văd trecând cel puțin odată pe uliță și — câte un pic mai și studiez.

Adevărat că-i copilărie întreg amorul meu, dacă stai să-l socotești în sine și nu me mir că-mi dai sfatul, să me arăt nepăsător dacă vreau s'ajung la bun sfârșit. Dar nu pot, frate, crede-me că nu pot. Dacă ar trece o zi fără s'o văd, ziua aceea ar fi pentru mine mai mult decât moartea. Vezi, vezi, cum a devenit numai privirea ei hrană sufletească indispensabilă pentru mine.

Azi iar am întâlnit-o și simt că nici odată n'am iubit-o atâta ca azi. De astă dată n'am căutat anume întâlnirea, am întâlnit-o numai din întâmplare la prietena mea cea blondă. Ne-am împrietinit binisor și mi-a promis că o să se roage pentru mine să trec peste examene. Și o să trec, acuma nu me mai tem de cădere. E imposibil să n'asculte Dzeu rugăciunea vărsată din buzele ei neprihănite.

E atât de bună și e vrednică s'o iubesc până la nebunie. De multe ori me pomenesc că fac în mintea mea jurământul grozav că nici odată n'o să iubesc pe alta.

Când ochii mei s'or adânci în ochii alteia, ochii mei atunci să ardă, să ardă și apoi să se stingă!

Și dacă toate aceste vor fi zădărnice, dacă dragostea ei nu va avea nici a miia parte din focul, din căldura dragostei mele? Atunci? Ei bine, atunci me voi împăcă cu soarta. În ne iubirea ori în ura ei voi cunoaște pedeapsa lui Dzeu pentru toate câte în viață am făcut. Iar gândul acesta va fi care-mi va redă liniștea sufletească de odinioară și care de mult am pierdut-o, dar care deocamdată — n'o regret.

(Va urmă.)

Teodor Lazar.

A m u r g.

*Pe după deal stă soarele s'apue
Și umbrele încet-încet se lasă;
Pe vale vin flăcări cântând spre casă
Și 'n cântul lor, stă dorul tot să-și spuie.*

*Din zghiab, din munte, vântul se trezește
Și-ncepe un cânt, cu plopii dela gârlă,
Ison le ține-un tulnic dela târlă —
În grai bătrân și blând ca o poveste.*

*Ușor și lin o liniște coboară
Apoi, pe 'ntreaga fire. Dinspre moară
S'aude 'năbușit al apei ropot.*

*Cu cel din urmă glas duios de clopot,
S'așează totul spre odihnă dulce!...
...Și pasări trec și ele să se culce!*

I. Enescu.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Apoi mânată de un impetuos sentiment de mulțămărită și dragoste, ea se aruncă la gâtul bătrânului și-i încercă de sărutări fața scofăleită.

Cu gingașie iubitoare, bătrânul se desmeteci din îmbrătoșările nepoatei sale și în glasul lui slăbit de etatea înaintată vibră o adâncă emoțiune când zise:

— Am știut că dsoara cunoaște aceasta cale ascunsă, pe care poate părăsi castelul când voește, totuș nu me putui stăpâni să nu vin să ve fac atente la pericolul ce ve amenință... Grăbiți deci, scumpe copile, să părăsim acest loc iubit, care peste câteva clipe se va preface în gură de iad! La capătul acestui coridor, Vasile ne așteaptă cu caii înhămați. Sub scutul nopții vom înaintă binisor, până când tâlharii de afară vor prinde de veste că am scăpat din cursa ce ni o întinseră și se vor pune pe goană... Toată clipa ce o perdem e nespuse de scumpă și mai târziu n'am putea-o plăti nici cu o vecnicie întreagă...

În cuvintele liniștite ale bătrânului eră atâta încredere de sine și atâta speranță în reușita acesteia întreprinderi cutezate, încât Dochța își recăpătase puținul curaj ce-l avea firea ei gingașă. O, cât de dulce sunau în urechile ei aceste cuvinte pline de nădejdea scăpării!

Melinda se repezi cu zor la dulapul cu scumpii, zicând:

— Mergem la moment, bade Anhidim! Dar trebuie să ne îngrijim și de viitor... Mateiu va avea trebuință de bani... Să luăm deci cu noi ce vom putea din aceste obiecte.

Anhidim nici nu se clăti din locul ce-l luase în gura coridorului suteran, când intrase în odaie.

— Nu perde, dragă dsoară, timpul cel scump cu nimicuri! — zise el calm, de și în glasul seu se putea observa o dojană binevoitoare. — Viața e mai prețioasă decât tot aurul și argintul lumii!

Un strigăt cumplit, succedat de un tropot a-

surzitor de pași omenesti pe lespezile de peatră ale ambitului resună îngrozitor în acest moment în apropiere nemijlocită.

Ușa odăii, împinsă de o putere brutală, căzu troznind pe padiment, despicată și hârbuită în mii de țanduri.

Odaia deodată se umplu de lumină și fum.

În pragul ușii apără spăimântătoarea figură a lui Jussuf ben Achmed, ținând în mâna stângă o torță aprinsă ale cărei flăcări săltătoare se reflectau de pe poleiul latului iatagan, pe care acest bătrân cumplit, cu barba hălăciugă și cu foc sălbatic în crunta sa privire, îl învârtia pătat de sânge în dreapta sa vâjnoasă.

Dintre toți câți erau în odaie, numai bătrânul Anhidim nu-ș perduse prezența sa de spirit la aceasta privește îngrozitoare.

— Pașiți repede în coridor, dragile mele copile! — strigă el, făcând loc protegiatelor sale.

Eră prea târziu deja!

Jussuf, care pași în odaie urmat de turbulenta sa ceată selbatică, cu o privire scrutătoare, purtată grabnic jur de sine, deodată cuprinse situația, în care se află.

— Muțește pe buha cea bătrână! — strigă el cătră un om de al seu, arătând pe Anhidim cu vârful iataganului.

Cu un țipăt dureros, Melinda și Dochța săriră să acopere cu trupurile lor pe Anhidim.

Jussuf făcu semn bărbatului ce se aruncase cu sabia scoasă spre Anhidim, să se oprească. Turoul împinse pe Anhidim din gura coridorului și ocupă el locul aceluia.

— Bună seara, puiculiță — se rânji scârbos Jussuf cătră Melinda, ștergându-și iataganul sângeros de pulpana caftanului seu și băgându-l în teacă.

Oamenii sei îi urmară exemplul; într'o clipă toate săbiile fure ascunse în teci.

Privirea bătrânului Anhidim par' că rugă pe Melinda să nu se lase a fi răpită la fapte nesocotite. Dar zardarnică a fost mulcomirea ce tremură în ochii lui Anhidim, căci fața Melindei deodată se încinse de roșata unei mâni fără țermuri și ea scoasă din fire se aruncă la Jussuf și-i încercă obrazii de palme.

— Hoț laș!... Calău fără suflet!... — strigă ea între deseale pocnituri de palme. — Să-ți fie rușine de fapta ta tâlhărească!... Bandit de pădure!...

Uimirea stăplî în pământ pe Turci. Trecură câteva clipe, până ce ei putură cumpani greutatea faptei sevârșite. O mână de femeie a cutezat să palmuiască pe puternicul Jussuf ben Achmed!

Ca la un semn dat de o mână necunoscută, deodată toate săbiile sburară din teci. Un strigăt îngrozitor cutremură ferestrele...

— Moarte pe capul ei! — urlară deodată o miie de glasuri răgușite.

Și în mijlocul acestui uragan de patimi delănțuite, cu fruntea ridicată și cu un adânc dispreț în privirea sa, așteptă lovitura mortală, mai hotărâtă și mai fără frică decât un oștean ale cărui plete se albiseră în nenumărate crâncene bătălii.

Dochța inse, mai slabă la fire decât cumnatăsa, căzu la pământ, leșinată de groază.

Sabiile selipiau deja în preajma capului Melindei, când un strigăt de stentor, profund ca răcnetul taurului și înfiorător ca urlatul leului ce se

pregătește să sară spre atacător, le opri chiar în momentul critic când erau să izbească.

— Stați, mișeilor! — urlă Jussuf învârtindu-și amenințător iataganul către tovarășii sei. — Cine va atinge numai cu un deget pe mireasa lui Jussuf ben Achmed, va mușcă în iarbă în acel moment!

Turcii se retraseră cu fețe umilite.

Bătrânul Anchidim, folosind zăpăceala generală, când atențiunea tuturor era ațintită pe Jussuf ce stătea cu spatele către pretinsa sa mireasă, se aplecă la pământ și ridică pe Dochița în brațe.

— Înainte, dsoară, cu nădejdea în Dumnezeu! — șopti el în urechia Melindei și fiindu-i mâinile ocupate cu privire îngrijorată dădă semn să se tragă către coridorul suteran, din gura căruia acum lipsia Turcul păzitor.

În momentul când Anchidim ajunse cu povara sa la intrarea coridorului, simți în mijlocul spatelui o lovitură grea, de care i se încovoiară genunchii și scăpând pe Dochița din brațe, căzu imbrăncit la pământ.

— Ce vrei să faci, căne bătrân? — strigă o voce dură. — Numai un pas suspect dacă mai faci, îți ascund soarele. Vulpe vicleană!

O mână vânjoasă se infundă brutal în șuvițele rărite ale bătrânului și-l lovi cu fruntea de mai multe ori la pământ, până ce-l năpădi sângele din nas și gură.

Un hohot de batjocură izbucni la aceasta scenă crudelă.

Jussuf cu un suris scârbos pe buzele sale veștețite, se întoarse către Melinda și-i zise ironic:

— Prea bătrân cavalerești-ai ales, cocoșică scumpă, pe barba profetului, nu se potrivește cu tine. Și încă din ce vâlfă mare! Opinear!... Dar aici e Jussuf să te oprească dela acest pas nesocotit. Nu crede că m'am mâniat pe tine, pentru că m'ai palmuit. Cine-ș urește sufletul seu propriu?... Și tu să știi că-mi ești mai scumpă decât sufletul... Aceasta ți-o dovedî-o cât de îngrabă, dacă vei veni în casa mea de pe malul Bosforului... Căci așa cred că acum îți vei împlini promisiunea.

— Să-ți fie rușine, om laș și netrebnic, a grăi în bătaie de joc cu o fată, care n'are nici o armă! — răspuse Melinda cu voce tremurătoare de mânie.

— Cine cutează să zică că tu n'ai arme?... Și încă ce arme!... Mai periculoase decât ale mele. Cu aceste m'ai biruit, mi-ai răpit inima și mi-ai robît voința... Numai tu și frumșețea ta sunteți de vină că de când te întâlneam n'am avut zi liniștită. Allah mi-a dat putere să-mi recâștig liniștea răpită... Tu trebuie să vii cu mine... În splendoarea ce te va încunjură în haremul meu, vei uita acest mizerabil cuib.

Anchidim înzădar se trudiă să facă semne Melindei să nu se opună, căci nu-l observă. Îi eră năcaz de moarte bătrânului că nu poate spune Melindei, să se prefacă că primește ofertul lui Jussuf, amăgindu-l cu cuvinte până li se va da prilej să se scuture de el.

Coperișul castelului prinse foc, oada unde intrase acest mire curios, se umplu de fum. Aerul înădușit eră aproape insuportabil.

Jussuf își întinse brațul către Melinda.

— Să mergem, sufletul meu!

Melinda avu un gest de greață.

— Te împotrivesți? — întrebă Jussuf. — Dar

ce tândălim, până se va prăbuși pe noi coperișul? — Înainte!

Jussuf făcu semn oamenilor sei să ia pe sus pe Melinda.

Aceasta se împotrivi cu vehemență îndârjită. În jurul ei se făcu o vâlmășală zăpăcită.

În acest moment Turcul ce stătea pază la intrarea coridorului scoase un urlet de moarte și căzu la pământ, sbuciumându-se și horcăind în sângele seu propriu.

Peste cadavrul lui, din întunecimea coridorului, un bărbat june năvăli ca o rezbunare întârziată cu sabia mânjită de sânge, către Turcii ce prinseră pe Melinda.

De trei ori străluci oțelul ucigător în dreapta junelui și trei Turci, cari țineau pe Melinda, căzură la pământ.

— Vasile! esclamă Melinda îngrozită și, protectoare, își întinse brațele către el.

Obrazii Melindei deodată se umeziră de un lichid cald și alunecos...

O, oroare nehibzuită și durere negrăită!

Din peptul lui Vasile strălucia vârful iataganului, pe care i-l infise în spate cumplitul Jussuf, care cu un zimbet drăcesc privi la Melinda și par că așteptă să fie admirat pentru dibăcia cu care-și străpunse arma prin corpul jertfei sale.

Când Turcul își smulse iataganul, din peptul lui Vasile țîni un arc de sânge în fața Melindei...

Ca un stăjar curmat de nepraznica secure, Vasile se legănă puțin, ca și când ar încerca să-și găsească echilibrul perdut, și apoi căzu la pământ.

Melinda deodată își perdă tot curajul de mai nainte. Uitând de pericolul în care se află și ea însa-și, ochii sei năpădiți de lacrimi zăceau incremeniți pe fața junelui ce se luptă cu chinurile morții.

Brațul junelui se ridică acum anevoios și se întinse către Melinda în semn de despărțire vecinică. Ochii lui Vasile se incinseră în ceața morții apropiate, pe fața lui se puse paloarea agoniei.

Anchidim, neluând în socoteală porunca Turcului ce-l rănise să nu-și părăsească locul, se aruncă lângă trupul fiului seu, și-și puse palma pe rana cea cumplită să oprească sângele. Și acum, când inima sa de părinte a fost străbătută de cea mai dureroasă săgeată, firea sa trează căută mijloace să oprească năcazul ce se pregătă să se prăbușească pe sârmanul lui cap.

Melindei i se părea că privirea înduioșată a moribundului o chemă la sine... Câteva minute ea se luptă ca aiurită cu slăbiciunea ce prinse a se face stăpână peste voința sa, în urmă, biruită de durere, căzu în genunchi și cuprinzând gâtul lui Vasile, îi sărută fruntea și obrazii udați de lacrimile ce cădeau șiroaie din ochii ei.

— Ah, scumpul meu!... Iubitul meu! — gemea ea prăpădită.

Sermană Dochiță amețită, ferică de tine că ai fost cruțată de aceste scene zguduitoare.

Pe buzele moribundului se puse un zimbet de nespusă fericire.

— Te-am iubit și mor fericit! — șopti el abia auzibil.

Pleoapele lui căzură apoi grele pe ochi... un oftat adânc și toate s'au finit.

Vasile Mohor trecuse pragul vecinicii.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Regina băilor.

Murmur de valuri.

*Vislaș, ridică pânzele și 'mpinge
De lângă ostrov barca potmolită!
Mi-e dor de-a mării legănare dulce,
De șoapta ei prelungă, aiurită.*

*Întinde pânza, de catarg o leagă,
Să-o vadă în vânt cum flutură nebună!
Mi-e dor de glasul undelor flecare,
De vraja sfânta-a razelor de lună.*

*Tovarăș scump singurătății mele,
Ce cale nesfârșită ne desparte...
Ah, lună... fă-mi din pacea ta eternă
Învârtejitului meu suflet, parte.*

Emil A. Chiffa.

L u m i n ă l

De Maxim Gorki.

În vremurile de demult, trăia undeva un popor a cărui țară era încunjurată din trei părți de păduri dese și întunecoase, iar pe partea a patra se întindea stepa nemărginită. Oamenii aceștia erau veseli, voinici și viteji căci nu le trebuia mult; erau poate țigani.

Veniră inse vremuri grele pentru ei, căci alte popoare năvăliră asupra lor și-i isgoniră în pădure. În pădure erau mlaștini și un întunec de nepătruns, căci pădurea era bătrână și crăile copacilor erau atât de dese, încât nu se vedea nici soare nici cer.

Din mlaștini ieșiau miasme și oamenii pieriau unul după altul. Femeile și copiii plângeau, iar bătrânii se munciau cu gândul, ce e de făcut.

Trebuia inse să iasă din pădure și n'aveau de cât două cai. Una ducea înapoi și acolo știeau pe dușmanii puternici și rei, iar cealaltă ducea înainte în pădurea deasă și neagră ca noaptea.

Copacii erau nemșcați și împietriți; chiar și ziua domnia în pădure o lumină cenușie ca în amurg. Iar seara, când oamenii se adunau în jurul focurilor, li se părea că sunt cuprinși de jur împrejur într'un cerc de fier care li zdrobia.

Le lipsia stepa întinsă cu care erau deprinși. Mai reu era inse când vântul mișcă vârfurile copacilor și pădurea mugia atunci înăbușit și amenințător, cântând un cântec de îngropăciune celor ascunși de frica dușmanilor.

Astfel steteau ei nopți întregi și chibzuiau în mugetul pădurei și în miasmele otrăvitoare ale mlaștinelor. Umbre tăcute se furișau în loc la lumina din jurul focului. Lor inse li se părea că nu sunt umbre, ci spiritele rele ale mlaștinelor.

Nimic nu slăbește corpul și sufletul omului ca gândurile dureroase cari sug ca șearpele sângele din inima omului. Și așa, oamenii aceștia remaseră sleiți de putere de atâta gândire.

Teama îi încătușă cu brațe puternice, iar bocetele femeilor cari jeliu pe cei morți și soarta lor, îi înspăimântă.

Se auziră intiu plângeri sfioase și pe soptite, apoi din ce în ce mai tari.

Se hotărîră să se predea dușmanului, căci frica de moarte îi făcea să nu mai simtă frica robiei... Veni inse Danco și îi scăpă pe toți.

Danco era unul de ai lor, un flăcău frumos — cei frumoși sunt totdeauna viteji — și le vorbi astfel:

„Cu gânduri nu prăbușiți pietrele din cale. Cine stă pe loc, nu schimbă nimic. De ce să ne pierdem vremea cu gânduri dureroase? Sculați și să înaintăm în pădure, s'o trecem, căci trebuie să aibă un sfârșit pădurea — toate au un sfârșit pe lumea asta. Haideți!”

Toți-l priviră și recunoscură că era mai bun de cât ei, căci în ochii lui strălucia puterea și voința.

„Călăuzește-ne tu,” ziseră ei și el îi călăuzi.

Toți-l urmară. Se credeau în el. Ce cale grea! Întunec și la fiecare pas, mlaștinele puturoase, deschideau gura lor pentru a-i înghiți, iar copacii le închideau calea ca un zid grozav. Crăile lor se impletau ca șerpi și rădăcinile lor ieșeau peste tot din pământ. Fiecare pas era făcut cu sudoare și cu sânge.

Merseră astfel multă vreme și tot mai deasă era pădurea și tot mai sleite puterile. Începură să murmure împotriva lui Danco, zicând că e înzădar să-i călăuzească el, tinerul neîncercat. El inse, mergea înainte, curajos și vesel.

Odată, veni o vijelie, tunetul bubui deasupra pădurei și copacii începură să foșnească înăbușit și amenințător. Și se făcu un întunec de credeai că tot întunecul nopților dela începutul lumii până atunci, se adunase acolo.

Oamenii aceștia mici, treceau pe sub copacii uriași, cari se clătinau și părăiau mugind cântece de furie. La lumina albastră a fulgerilor, păreau niște brațe lungi și noduroase cari se întindeau înaintea fugarilor, par că ar fi voit să-i oprească în rețeaua lor deasă.

Calea era anevoioasă și oamenii obosiți perdură curagiul. Le era inse rușine să-și mărturisească slăbiciunea și cu ciudă și mânie se năpustiră asupra lui Danco care mergea în fruntea lor și-i împutară că nu știe să-i călăuzească.

Făcură astfel: se opriră și în mugetul triumfător al pădurii, în mijlocul întunecului înflorător, obosiți și mâniati, judecară pe Danco.

„Tu ne-ai pierdut — ziseră ei. — Ne-ai chemat cu tine, ne-ai sleit puterile; de aceea, trebuie să mori.”

Un fulger și apoi un tunet grozav părea că încuviințează osânda lor.

„Mi-ați spus să ve călăuzește și eu v'am ascultat, — strigă Danco arătându-și pieptul. — Am avut curagiul să ve chem, de aceea am făcut-o. Iar voi ce ați făcut ca să ve ajutați? Ați mers, dar n'ați avut curagiul pentru un drum mai lung. Ați mers numai ca o turmă de oi.

„Să moară, să moară! — strigară ei. Vântul vâjâia și mugia amestecându-se cu strigătele lor și fulgerele brăzdau întunecul.

Danco privi pe oamenii ăștia pentru cari își dase atâta osteneală și văzu că erau ca fiarele sălbatece.

Mulți-l impresurară, dar pe fața nici unuia nu citi mariniemie. Deci nu se putea aștepta ca să fie cruțat.

Doria să-i scape. La gândul acesta, inima lui se aprinse și în ochii lui străluciră razele acestui foc

puternic. Deodată-și sfâșie pieptul cu mâinile, și scoase inima și o ridică sus, deasupra capului. Și inima lui strălucia ca soarele, mai tare chiar și pădurea amuți, luminată de această mare făclie a iubirei de oameni.

Întunerecul sbură la lumina ei și se afundă cutremurându-se în adâncurile pădurii, în mlaștinele puturoase.

Oamenii incremeniră.

„Să mergem, — strigă Danco și se repezi înainte. Inima lui aprinsă, ținută sus, deasupra capului, le lumină calea.

Oamenii-l urmau ca fermecați. Pădurea începuse din nou să foșnească, clătănind mirată vârfulurile copacilor; dar foșnetul ei nu se mai auzea din pricina pașilor grăbiți ai oamenilor. Toți pășiau acum repede și curagioși înainte, târiți de lumina minunată a inimei.

Pădurea pieri dinaintea lor și rămase în urmă, deasă și tăcută, iar Danco și ceilalți, pătrunseră într-o mare de lumină și aer răcoros. Vijelia se pierdă în pădure și aici strălucia soarele, respiră stea, scilipiă roua pe iarbă ca mii de pietre scumpe, iar riul se întindea ca o fâșie de aur.

Se inseră, și la razele soarelui care apunea, riul părea roșu ca sângele care curgea cald din pieptul sfâșiat al lui Danco.

Danco mai aruncă o privire asupra stepei întinse și a câmpiei din jurul lui, zimbî mândru și fericit, apoi căzu jos și muri.

Oamenii scăpați și plini de nădejde acum, nu băgară în seamă moartea lui și nici văzură că alături de Danco, inima lui viteză tot mai ardea. Numai unul mai prevăzător o văzu și fiindu-i teamă, călcă cu piciorul. Inima se prefăcu în schinte, apoi se stinse.

Acestea sunt scânteile cari se văd în stepe, înaintea unei vijelii.

Lia Măgura.

Despre surditate.

Organul urechii este format dintr-o parte exterioră și alta internă, cu o structură foarte complexă. Urechea exterioră, singura vizibilă, este compusă din două părți: o lamă flexibilă și un conduct auditiv. Lama flexibilă și elastică, numită în general „ureche”, are rolul de a culege undele sonore și a le concentra în interiorul urechei; în adevăr, dacă acest organ lipsește, atunci numai sunetele ce vin în linie dreaptă, sunt clar percepute. Conductul auditiv, adică canalul exterior al urechei, acela în care putem introduce degetul cel mic, dă trecere undelor sonore spre părțile mai profunde ale urechei; el este închis înăuntru de o membrană numită timpan.

Cauzele surdității. — Pentru ca funcțiunea auzului să se îndeplinească în mod perfect, e trebuință ca atât diferitele părți constitutive ale urechii, cari au rolul de a culege sunetele, cât și nervul auditiv care le transmite la creier și centrul nervos cerebral care le primește, să fie într-o stare de sănătate completă; în caz contrar, se va produce o scădere sau o pierdere parțială ori totală a auzului, adică diferite grade de surditate. *a.* Niște excrescențe numite polipi, în canalul urechii, inflamațiunile

membranei timpanului și a părților mai profunde ale urechii, ce se produc în urma loviturilor sau apar consecutiv unor boale de gât, sau unor generale grave, ca vărsatul, tifosul, etc., și sunt însoțite de scurgeri cronice de materie la exterior, produc o surditate mai mare sau mai mică. Ruptura timpanului consecutivă de multe ori șgomotelor mari, foarte deasă la artileriști, produce o scădere a auzului, o dificultate de a percepe în mod perfect sunetele, nu înse o surditate completă, precum se crede de obicei în popor. *b.* Ruptura nervului auditiv, ce se poate produce în fracturile unor părți ale craniului, compresiunea sa de unele tumori (umflături) sau atrofia nervului, produc totdeauna surditatea. *c.* În fine, diferite boale cerebrale, ca emoragiile și ramolismen-tul, cu scăderea activității cerebrale, pot avea de consecință o pierdere parțială ori totală a funcțiunii auditive.

Scăderea auzului la o vârstă înaintată, e rezultatul unei scleroze, adică a unei pierderi de elasticitate a micilor organe din cari sunt constituite părțile profunde ale urechii, ceea ce nu le permite să transmită în destul de bine vibrațiunile sonore nervului auditiv.

Pentru a aprecia gradul de surditate, mijlocul cel mai simplu este apropierea unui ceasornic de ureche; în stare normală, tic-tacul ceasornicului este perceput clar la o distanță de cel puțin 20 centimetri.

Medicul, prin examinarea bolnavului, trebuie să-și formeze o idee despre cauza surdității, spre a ști dacă se va putea ori nu obține vre-un rezultat favorabil prin mijloacele de tratament. Dintre acestea, insuflațiunile de aer în trompa urechii, cu ajutorul unui aparat foarte simplu, format dintr'un tub ce se introduce în nas și dintr'o bulă de cauciuc, precum și proiecțiunea de vapori aromatici calzi ce se injectează în conductul auditiv extern, și visicitorile după urechi, sunt agenții terapeutici întrebuițiți, pentru cazurile în cari surditatea durează de mai mult timp.

Dr. I. Poenaru.

Poezii populare.

De pe la Mărgău.

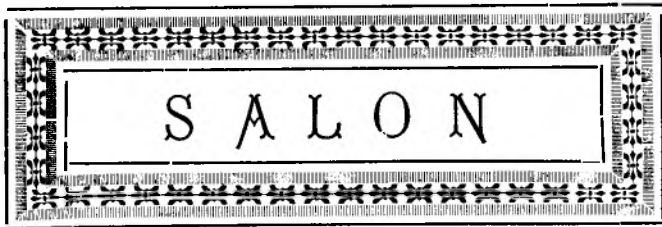
Cucu cântă, mierla zice,
Nu-ți bea banii măi voinice,
Că ție t-or trebui,
Să-ți cumperi cămeșe albă,
La grumaz năframă neagră.

Cucule păsere blândă,
Du-te 'n codru tu și cântă!
Pe cine-i avea mânia,
Blastămă-l străin să fie!
Nu blastămă mai cu foc,
Numai să n'aibă noroc,
Nu blastămă mai cu pară,
Numai să n'aibă tigneală.

Cine strică dragostile,
Mance-i grăul paserile,
Să n'aibă pită pe masă,
Nici sănătate 'n oasă.

Culese de

Ella.

Dela Asociațiune.

— Ședința plenară a secțiunilor științifice-literare. —

În 14 și 15 iulie a. c. secțiunile științifice-literare ale Asociațiunii și-au ținut în Sibiu ședința lor plenară anuală, care se remarcă față de cele din trecut prin un rezultat — între împrejurările de azi — destul de mulțamitor.

Ședința din anul acesta a fost bine cercetată din partea membrilor, între cari ne-am însemnat pe dnii Iosif Vulcan, Andreiu Bârseanu, Virgil Onițiu și dr. Iosif Blaga din secțiunea literară; Iosif Sterca Șuluțiu, Nic. Togan și Silv. Moldovan din secțiunea istorică; Arsenie Vlaicu, Aurel Ciortea, dr. Ioan Radu și dr. I. Erdélyi din secțiunea științifică; Grigorie Pletosu, dr. Ioan Stroia, I. F. Negruțiu și dr. V. Bologa din secțiunea școlară și în fine Parteniu Cosma, dr. C. Diaconovich și Romul Simu din secțiunea economică. Și-au motivat absența dnii Enea Hodoș din secțiunea literară; V. Goldiș din secțiunea istorică, dr. A. Chețianu din secțiunea științifică și Patriciu Drăgălina din secțiunea școlară.

Prima ședința s'a ținut vineri în 14 iulie a. c. la orele 10 a. m., deschisă de președintele Asociațiunii printr'un potrivit și frumos discurs în care salută secțiunile intrunite, după care, dădu cuvânt dlui prim-secretar, dr. Diaconovich, să-și cetească raportul seu anual despre activitatea secțiunilor.

A fost o surpriză plăcută acest raport, în care după ce s'a arătat activitatea secțiunilor în cursul anului curent, prim-secretarul a expus un plan de acțiune foarte real pentru viitor. În acest plan al seu dl. Diaconovich pe deoparte s'a estins asupra tuturor necesităților noastre culturale mai ardente, pe de altă parte a dat pentru aceste și mijloace de realizare destul de practice așa încât — de și bugetul secțiunilor e foarte modest — viitoarea activitate a secțiunilor va putea fi destul de mănoasă. Raportul a fost primit cu satisfacție și primului secretar i s'a exprimat și votat mulțamită și încredere.

După aceasta ședința plenară, după miazăzi, secțiunile s'au intrunit fiecare separat și au discutat și pertractat chestiunile puse la ordinea zilei în raportul general al dlui dr. Diaconovich.

Sâmbătă în 15 iulie la 10 ore a. m. s'a ținut a doua ședință plenară, în care referentul secțiunii literare, dl Andreiu Bârseanu, a prezentat și cetit raportul seu despre activitatea secțiunii, expunând rând pe rând toate chestiunile și lucrările cu cari s'au ocupat membrii acestei secțiuni.

Astfel a prezentat recenzionile membrilor asupra lucrărilor încurse la premiul Andreiu Mureșianu. Premiul a fost acordat cu totalitatea voturilor, la propunerea secțiunii, dlui Teodor A. Bogdan, învățător în Bistrița, pentru publicațiunea sa „Ștefan-cel-Mare“ colecție de legende, balade, colinde etc. despre marele voevod.

Referentul secțiunii a prezentat apoi o bogată și valoroasă colecție de „Balade populare“, adunate și adnotate de dl Enea Hodoș, membru ordinar al secțiunii, cari vor fi publicate cu cheltuiala Asociațiunii în cursul anului viitor. Raportul dlui referent al secțiunii asupra acestor balade a fost un adevărat studiu.

S'a raportat că pentru ședința festivă a secțiunilor, dl dr. Sextil Pușcariu, membru corespondent, va ținea un discurs comemorativ asupra marelui filolog Timoteiu Cipariu, dela a cărui naștere, cum se știe, anul acesta s'a împlinit un secol.

Secțiunea a sprijinit cu toată căldura propunerea dlui dr. Iosif Popovici, despre care s'a mai vorbit în „Familia“ în chestia înființării Muzeului limbii române.¹ Asociațiunea în anul acesta — din cauza cheltuelilor extraordinare — n'a putut să acorde ajutor dlui Popovici. Îl va avea înse în vedere în anul următor.

O alta chestiune importantă cu care s'a ocupat secțiunea a fost: adunarea nomenclaturei populare relativ la car, plug și răsboiul de țesut. Anume referentul a făcut începutul cu elevii sei dela școalele din Brașov. Adunarea acestor nomenclaturi se va continua și la alte institute și apoi se va publica în „Transilvania“ ca să servească de model la studiile ce se vor mai face în aceasta direcție.

În sfârșit, secțiunea a propus pentru locurile vacante în secțiune să fie aleși doi noi membri corespondenți, anume pe dl dr. Iosif Popovici, cunoscutul nostru filolog și dr. Ioan Rațiu profesor în Blaj. Ambii acești tineri, atât de bine cunoscuți publicului nostru, au fost aleși cu unanimitatea voturilor. Credem că în dânsii secțiunea și-a aflat buni tovarăși de muncă, cari nu vor întârziă de a-i da mână de ajutor pentru realizarea problemelor ce și-a ales secțiunea.

Cu referadele celorlalte secțiuni vom continua în numărul viitor.

Coresp.

Expoziția „Asociațiunii“.

Drept întregire a comunicatului asupra „Părții etnografice“ a expozițiunii, dăm de astădată următoarele:

Desp. B, Stările poporul român dela țară.

Secț. IV. Tipul și portul țărănesc.

(§ 10.) Păpuși în mărime naturală vor prezenta tipul țaranului român, și porturile lui mai caracteristice după ținuturi, gen, etate, ocupațiune, anotimp și ocaziuni, și anume atât porturi vechi cât și cele de astăzi.

(§ 11.) Păpuși în miniatură (în înălțime de 60 cm.) vor prezenta după posibilitate o colecțiune completă a variațiunii portului femeiesc român din toate ținuturile țării.

3. Colecțiuni de fotografii (cel puțin în format „Cabinet“ și după posibilitate colorate) vor servi acelaș scop și vor avea să prezinte îndeosebi și tipuri caracteristice.

(§ 12.) 4. Podoabe țărănești (inele, cercei, ace, salbe, etc.)

¹ În aceste momente aflăm din isvor absolut sigur, că dl Vlădescu, ministru cultelor din București, a pus la dispoziția dlui Popovici spre acest scop suma de 6000 lei.

Sect. V. Locuința țaranului român.

(§. 13.) 1. Mobilierul de casă se va prezenta în 3 camere țărănești, aranjate după cele 3 ținuturi principale locuite de poporul român din țară (Transilvania, Bănat și comitatele dintre Tisa și Murăș ale Ungariei.) Și anume se vor expune numai exemplare originale și caracteristice ale mobilierului țărănesc obișnuit (pat, masă, scaune, lavițe, lăzi, cuiere, lămpi, chipuri, etc.)

În aceleași camere se vor așeza și păpușile în mărime naturală, amintite în secțiunea IV. (§. 10.), precum și următoarele obiecte:

(§. 14.) 2. Vase și tacâmuri.

(§. 15.) 3. Scule de casă (topoare, bețe, biciuri, etc.) și

(§. 16.) 4. Obiecte ocazionale, întrebuintate la diferite evenimente și sărbători (la nașteri, cununii, botezuri, la sărbătorile religioase,) cum sunt: țurca, ouă roșii, etc., și alte obiecte ce privesc credințele sau petrecerile populare.

Desp. C. Industria de casă.*Sect. VI. Industria textilă și alte industrii de casă.*

(§. 17.) 1. Torsul, țesutul și cusutul vor fi prezentate cu toate mașinile și sculele lor cari după posibilitate vor fi puse în lucrare sub întreaga durată a expozițiunii, apoi

(§. 18.) 2. prin o colecțiune cât se poate mai bogată a produselor alese și originale ale acestor industrii și

(§. 19.) 3. prin colecțiuni de mostre de cusături și țesături. În fine se vor prezenta:

(§. 20.) 4. și celelalte industrii de casă obișnuite la poporul român (impletitul, olăritul, sculptura în lemn, etc.)

*

(§. 21.) Pentru aranjarea despărțămintelor B și C (sect. IV, V și VI) s'a făcut apel la „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, cu rugarea ca aceasta să ceară și concursul celorlalte societăți ale damelor române din țară, eventual și al damelor singuratice cari le-ar putea sta într'ajutor.

Asociațiunea din a sa parte:

(§. 22.) a, a recercat despărțămintele sale, ca fiecare pe teritoriul său să adune un număr cât mai mare de obiecte caracteristice și originale dintre cele înșirate în §§ 10—20, și să invite fotografiile de pe teritoriul lor, ca să participe la expozițiune cu tablouri de fotografii ale porturilor românești (§. 11. p. 3.);

(§. 23.) b, va procura un număr de 20—30 păpuși în mărime naturală spre a fi îmbrăcate cu costume originale (§. 10.), și

(§. 24.) c, a autorizat direcțiunea școalei civile de fete să invite toate elevele din trecut și de astăzi ale acestui institut, ca să trimită păpuși în miniatură pentru colecțiunea de porturi, amintite în §. 11. și să pună la dispoziție războiul numitei școale. Mai departe:

(§. 25.) a fost recercată și Reuniunea de agricultură din Sibiu, să expună colecțiunile sale de păpuși, de mostre, de cusături și țesături și „Albumul” său artistic.

Dșoara (bătrână și urită). — În viața mea n'am întrebuintat până acum remediu pentru frumusețe. Domnul. — Asta se vede după fața dtale, dșoară!

A l b u m**de broderii și țesături românești.**

Din Sibiu primiram o prea plăcută surprindere. Un „Album de broderii și țesături românești” compus și editat de dșoara Minerva Cosma. Proprietatea dnei Maria Cosma.

Deschizându-l, ne întimpină o impresiune delicioasă, care se prezintă prin o mulțime de modele frumoase reproduse din industria casnică a țerancei române.

Ceea ce în deosebi ne încântă în aceasta colecțiune, este priceperea cu care modelele sunt aranjate și bunul gust care a dominat la alegerea lor.

Broderiile și țesăturile, reproduse și întocmite cu atâta artă, sunt culese din toate părțile locuite de Români. În deosebi ne-au produs plăcere cele reproduse din părțile Beinsului, atât de puțin cunoscut pân' acuma de publicul românesc. Prin aceste arta țerancei române din Bihor pentru prima oară se ivește în fața lumii.

Frunzărind cele douezeci și una de tabele, vedem par că un caleidoscop, care ne arată cu atâta bogăție arta țerancei române, o adevărată mândrie națională, cu care ne putem fâli în ochii tuturora.

Comitetul Asociațiunii, apreiând importanța acestei publicațiuni, a adresat obștei române un apel care se reproduce drept introducere la cele cuprinse în Album. În acesta comitetul prin președintele Șuluțiu și secretarul Lăpădat, apelează la toți prietenii propășirei culturale a poporului românesc, „ca să conlucreze cu toate mijloacele posibile la răspândirea în cercuri cât se poate mai largi a albumului întomit de dșoara Minerva Cosma cu deosebită îngrijire și pricepere, anume pentru usul activ și în scopul de a păstră și populariză modelele originale de cusături și țesături românești, prezentând — cu abatere dela precedentul altor publicațiuni de asemenea natură — nu numai aspectul exterior, ci și întreaga structură a modelelor și dând prin aceasta țerancelor noastre toate înlezniurile de a le utiliză în lucrările lor.”

Accentuând acestea, ne credem datori a recomandă atențiunii publicului nostru acest album, ca vrednică podoabă a ori cărui salon românesc. Prețul 16 coroane, pentru România 20 franci.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 1/14 iulie ședința publică ordinară. Cu aceasta ocaziune dl N. Iorga, membru corespondent, a cetit a doua parte din lucrarea sa „Viața și domnia lui Barbu Dumitru Știrbei”.

Istoricul Reuniunii rom. de cânt și muzică din Recița-mont. Precum am scris în numărul trecut, Reuniunea română de cânt și muzică din Recița-montană a serbat la 16 iulie an. c. sfințirea steagului său. În amintirea acestei sărbări, comitetul Reuniunii a însărcinat pe secretarul său dl Iosif Velcean d'a scrie și d'a publică istoricul numitei reuniuni. Dl Iosif Velcean s'a achitat de însărcinarea primită și a scos la lumină în o broșură istoricul sub titlul pus în fruntea acestor rânduri. Broșura începe cu o prefață crisă de dl Dionisie Stoica, accentuând dorința ca

reuniunile noastre de muzică și cânt să se închiege într'o legătură mai intimă. Apoi urmează istoricul reuniunii. Aceasta s'a înființat la 1872, la stăruințele fostului învățător Ion Simu, al cărui portret deschide istoricul. De atunci și pân' acum progresul a fost statornic și s'a dat o mulțime de concerte și reprezentații teatrale, pe cari le înșiră toate. Broșura e inzeestrată cu multe portrete și alte ilustrațiuni privitoare la activitatea reuniunii.

Biblioteca populară a Asociațiunii publice în 5 numere ale sale lucrarea „Ionel” principii morale și creștinești de educațiune, de dl V. Gr. Borgovan, distinsul profesor dela București, originar din Transilvania. Prețul fiecărei broșuri e 20 fileri.

Schimbare la „Gazeta de duminică”. Ziarul din Șimleu „Gazeta de duminică”, perzându-și redactorul, pe I. Pop Reteganul, care a murit și devenind acum și ziar politic, apare sub redacțiunea dlui dr. C. Deleu, tinerul avocat din Șimleu.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român va ținea adunarea sa generală anul acesta în Sibiu la 21 și 22 august st. n. În seara a doua se va inaugura și scena din sala de gală a Casei Naționale, scenă înființată cu spesele acestei Societăți. Un moment important acesta în istoria artei teatrale române, la care de sigur va lua parte multă lume.

Concert românesc în Giula. Duminică în 23 l. c. se va da în Giula, cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătoarești, cu concursul unui grup de teologi din Arad, un concert. Programa: I. T. Lugojanu *a*, Unule născut... *b*, Pre tatăl... *c*, Sfânt... *d*, Pre tine te laudăm... II. Lachner, Farul. Wachmann, Floare, floricea. Abt, Serenadă. G. Dima, Detunata. Böniche, Coroana cufundată. Neubner, E prima azi. III. T. Lugojanu, *a*, Calea mândrei *b*, Frunză verde foi mărunte *c*, Spune-mi mândro. *d*, Fă-me Doamne. *e*, Ca la breaza. IV. Heinze, O seară în reuniunea de cântări din Strengărești, cu acompaniament de pian. În pauză se vor juca jocurile naționale „Bătuta” și „Călușerul”.

Concertul Millea în Praga. „Telegraful Român” primește informațiunea din Praga, că în 7 iulie n. și-a ținut acolo dl Romul R. Millea concertul de absolvare de conservatoriu, cu succes strălucit. Dl Millea e singurul absolvent în flaută al conservatorului, și e atât de dester în manuirea acestui instrument muzical, încât a fost de mult angajat la orchestra teatrului german, pentru operele mari. Arta sa a fost admirată și cu ocaziunea concertului.

Teatru în Zernești. Tinerimea română din Zernești a dat duminică la 3/16 iulie o reprezentație teatrală cu concursul dlui Z. Bârsan și al dsoarei Lucia Ruxandra, absolventă de conservator. S'au jucat piesele: 1, „Marinarul” (Jean-Marie) dramă de A. Theuriet. 2, „Greva fierarilor” de Fr. Coppée. 3, „La Turnu Măgurele” de V. Alecsadri.

Reuniunea română de cântări din Lugoj, precum aflăm din „Drapelul” a decis să ia parte la festivitățile ce se vor aranja la Sibiu în august și să dea acolo un concert.

Îndreptare. Concertul pe care l-am anunțat în nr. trecut că l-au dat teologii români în Arad nu s'a dat acolo, ci la Șiria.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Gimnaziul românesc din Brașov. A apărut Anuarul XLI al gimnaziului gr. or. român, al școalei reale și al școalelor centrale primare din Brașov, pe al 55-lea an școlar (1904—1905) publicat de directorul Virgil Onițiu. Anuarul începe cu o lucrare de I. Petrovici, intitulată: „Pedepsele școlare și legile disciplinare”. Din partea relativă la istoricul învățământului în anul trecut, scoatem următoarele date: Numerul profesorilor la gimnaziu a fost 12 și 1 suplent; la școala reală 5 și 1 catechet suplent; la școala elementară de băieți 6 învățători definitivi și 1 provisoriu; la școala elementară de fete 7 învățători definitivi, 1 învățătoare suplentă și 1 instructor de cântări; iar pentru obiectele estraordinare (muzica vocală și instrumentală, gimnastica, limba franceză și igiena) la gimnaziu și școala reală 2 prof. ord. definitivi, 1 prof. ajutător și 1 medic (medicul școalelor, care a propus în cl. VI gimn. igiena.) Elevi au fost înscriși: la gimnaziu 313 ordinari și 5 privațiști, dintre cari în decursul anului au părăsit școala 6, a fost eliminat 1 și au murit 2; la școala reală 78 ordinari, dintre cari în decursul anului au părăsit școala 3 și a murit 1; la școalele primare 323 băieți (1 gr. cat.) și 311 fete (2 gr. cat.), iar la școala de repetiție 26 băieți și 47 fete. După religie au fost: la gimnaziu 292 gr. ort.; 11 gr. cat. și 1 izraelit; la școala reală 61 gr. ort., 11 gr. cat., 2 izraeliți. La masa studenților au primit prânz gratuit 31 de școlari. Fondurile acestei mese s'a ureat la 32,750 cor. 87 bani.

Gimnaziul din Beiuș. Am primit Programa gimnaziului superior gr. cat. și a școalelor elementare din Beiuș, pe anul școlastic 1904/5, redactată de Vasiliu Ștefanica director substituit, profesor public ordinar. „Programa” începe cu o lucrare intitulată: „Românii și Vetero-Slavii” de Radu Cupariu; urmează Un discurs rostit de profesorul dr. Constantin Pavel la onomastica episcopului Radu. Din datele școlare scoatem următoarele: la gimnaziu au funcționat 16 profesori, 4 cateheți, 2 profesori de studii extraordinare și 1 medic. Numerul elevilor 402, din cari la finea anului au făcut examen 387; din aceștia gr. or. 173 și gr. cat. 161. În internatul Pavelian de băieți gr. cat., la finea anului au fost 118. La masa studenților instituită de Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu au beneficiat 10 școlari: 5 gr. cat. și 5 gr. or.

Școala română de fete din Arad, care stă sub eghida konzistoriului, se va organiza din nou. Terminându-se cursul de preparandie, în urma novelor dispoziții ministeriale, școala va funcționa în viitor ca școală civilă cu internat. Konzistoriul, în frunte cu Pr. Ssa episcopul diecezan I. I. Pap, a incredințat cu conducerea internă și dirijarea școalei pe dna Iudita Secula n. Truța; director de studii a fost numit dl dr. Petru Pipos. Organizată de nou, se speră că școala va lua avântul dorit.

Școala civilă de fete în Sibiu. Am primit Anuarul (XIX) școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Sibiu pe anul școlar 1904—1905, publicat de dr. Vasile Bologa, director. Cuprinsul: 1, De pe țărmurile Campaniei și Siciliei, de Victor Păcală; 2, Știri școlare. Dl Păcală prezintă o interesantă relatare de impre-

siuni a călătoriei ce a făcut în acea parte a Italiei. Din știrile școlare resumăm următoarele: În școală au funcționat: 1 director, care totodată a fost și profesor, 2 profesoare și 2 profesori, 2 catecheți, 6 instructoare și 1 instructor. Personalul internatului: directorul școlii este totodată și al internatului; directoarea dsoara Elena Petrașcu; 1 medic de casă; ajutoare: o guvernantă și două bone. Numarul elevelor: în clasa primă 18, în a doua 12, în a treia 31, în patra 23; în cursul suplentar 11 din cari una s'a retras. În internat 70, din cari 3 s'au retras, 9 au fost din România. Inscrierile pentru anul școlar viitor se fac în 1—6 septembrie n. Taxa internatului e 400 cor. pe an.

Un nou profesor de desemn. Dl *Cornel Liuba* din Banat a făcut la școala de bele-arte din Budapesta examenul de profesor de desemn.

Cenzură de profesor. Dl *Cornel Liuba* a făcut în Budapesta cenzură de profesor pentru școlile medii.

Gimnaziu maghiar în Petroșeni. „Nemzeti Hir-lap” (Cluj) e informat, că ministrul de culte și instrucțiune publică a hotărât ridicarea gimnaziului inferior de stat din Petroșeni la gimnaziu complet, așa chip, că la 1 septembrie a. c. i se va adăuga clasa V. și consecutiv la începutul fiecărui an școlar câte o clasă.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Mateiu Șirlișcan*, funcționar de bancă și dsoara *Elena Hanganuș* s'au cununat luni la 17 iulie n. în biserica gr. cat. din Borgo-Bistrița. — Dl *Ioan M. Surlaș* și dsoara *Victoria M. Ionescu* s'au cununat la 21 iulie n. în biserica gr. or. română din Jebel. — Dl *Traian Popeșiu* și dsoara *Eufrosina Aciu* s'au fidanțat la 11 iulie n.

Despărțământul Sătmar-Ugocia al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se va întruni în adunare generală la Bicsad în 6 august sub prezidiul dlui George Șuta, secretar dl dr. Vasile Lucaciu.

Intrunire agricolă în Dobârca. Comitetul Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului a ținut în 2 iulie n. întrunire agricolă în comuna Dobârca, sub prezidiul vicepreședintelui Ioan Chirca, secretar dl V. Tordășianu. Vicepreședintele, în discursul seu de deschidere, s'a ocupat mai pe larg de cultura pomilor. Dl Nicolae Iosif a vorbit despre cultura viilor; iar dl Sima despre cultura albinelor; în fine dl Tordășianu despre „Insemnătatea tovarășilor agricole și despre însoțirile de credit săsești sistemul Raiffeisen”. La discuții au luat parte și protopretorul Petru Dreghici și protopresbiterul Păcurariu.

Nou avocat român. Dl dr. *Nicolae Schiau* ș-a decchis cancelăria advocațională în Mercurea, comitatul Sibiiu.

Guvernul contra expoziției din Sibiiu. „Drapelul” află că ministrul cultelor Ungariei a adresat un ordin conzistoarelor românești, prin care interzice bisericelor noastre și instituțiilor ce stau sub conducerea bisericeii, participarea oficială la serbările din Sibiiu, aranjate cu ocaziunea inaugurării muzeului național.

Au murit: Dr. *Ioan Raț* avocat în Siria, la 3/15 iulie, în etate de 34 ani; — *Floarea Goldiș*, n. Cor-

nea, soția veteranului preot Isaia Goldiș din Cermeiu, mama dlui V. Goldiș, secretar consistorial în Arad, la 12 iulie n., în etate de 77 ani. — *Sofia Pavel* în Lugoj la 16 iulie, în etate de 36 ani; — Văd. *Sofia Mircovici* n. Vuia, la Fizeș, în 13 iulie n., în etate de 72 ani; — Văd. *Maria Platoș* n. Grip, preoteasă gr. or. în Săcel, la 7 iulie n., în etate de 68 ani.

D I N L U M E .

Manuscripte din vremea lui Christos. Pe o proprietate a orfanotrofiului sirian din apropierea Ierusalimului au desgropat nu de mult un mormânt, în care — după cum vestește o gazetă egipteană — s'au găsit manuscripte din timpuri foarte străvechi, verosimil că din timpul Mântuitorului. Directorul orfanotrofiului a dispus fotografarea lor și a trimis fotografii de acestea mai multor societăți de știință, ca să descifreze conținutul lor. În apropiere de mormântul desgropat mai sunt câteva morminte străvechi, pe cari încă le vor desgropa și examina, iar rezultatul cercetărilor il vor da publicității numai după ce experții vor fi satoriti vechimea și conținutul manuscriptelor.

Sărutări scumpe. Într'o societate din Francisco a oferit Mr. Doolan 500 de franci pentru un sărut de pe buzele roze ale onorabilei miss Creen. Aceasta a acceptat contra unei polițe în regulă cu scadența pentru a doua zi chiar. Dr. Hicks n'a vrut să rămână în urma lui Doolan și a oferit acelaș preț pentru un sărut, dar miss Green conformându-se legii cererei și ofertei, a cerut 600 franci. Afacerea s'a făcut și o poliță cu scadența pe a doua zi s'a iscălit. Deosebirea a fost că Mr. Doolan a plătit polița la prezentare, pe când dr. Hicks s'a lăsat a fi reclamat. Judecătorul Lawson a hotărât ca sărutările trebuiesc date și luate gratis. — Mr. John Oskar din Chicago merse cu logodnica sa la plimbare pe când eră deja întunec. El a sărutat pe logodnica lui o singură dată; din această pricină a fost arestat și a doua zi condamnat la 100 franci amendă. — 500 franci amendă sau 200 de zile într'un institut de corecție au fost dictate căruțașului Edward Fox de jurații din Chicago pentru că nu numai a ajutat pe prietena sa Lizzie Alexander care căută în grădină o pisică, ci i-a răpit și o sărutare. — Cea mai scumpă sărutare s'a dat la Cincinnati. Dna M. a reclamat contra dlui A. amic al bărbatului ei, cerând 15 000 dolari pentru că a sărutat-o. Dna M. susține că de când a fost sărutată suferă de criză de nervi și de insomnie, iar medicii nu o pot ajuta. 15.000 dolari ar fi o despăgubire neinsemnată. Dl A. are noroc că e milionar și a dat numai o sărutare.

Avis abonaților noștri. Rugăm pe abonații noștri cari încă n'au respuns costul foii, să binevoiască a-l achită în curând, căci noi numai cu abonamente plătite regulat înainte putem să susținem foaia. În cazul dacă nu voiesc să-o aboneze, sunt rugați a ne înnapoiă numărul acesta, ca să le sistăm expedarea.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1. maiu 1905.

Budapest—Nagyvárad—Predeal—București						București—Predeal—Nagyvárad—Budapest					
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.
Budapest pleacă	7 25	9 —	2 35	5 45	9 15	București pleacă	— —	7 50	— —	— —	9 15
Szolnok „	9 37	11 52	7 30	9 27	11 19	Predeal „	— —	3 32	— —	— —	1 12
Szajol „	— —	— —	7 43	— —	11 33	Brassó sosește	— —	5 00	— —	— —	2 18
P.-Ladány „	11 13	2 9	5 57	11 53	12 55	„ pleacă	— —	8 07	— —	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu „	11 46	2 53	6 31	12 07	1 33	Földvár „	— —	8 27	— —	5 58	3 15
M.-Peterd „	— —	3 5	— —	1 00	— —	Homorod-Kőhalom „	— —	10 03	— —	7 44	4 23
M.-Keresztes „	— —	3 16	— —	1 14	— —	Segesvár „	— —	11 40	— —	9 45	5 49
Bihar-Püspöki „	— —	3 34	— —	1 36	— —	Medgyes „	— —	12 40	— —	10 58	6 37
Nagyvárad sosește	12 26	3 44	7 07	1 48	2 11	Kis Kapus „	— —	1 25	— —	11 50	6 50
Nagyvárad pleacă	— —	4 10	7 14	2 06	2 18	Balázsfalva „	— —	2 16	— —	12 40	— —
Várad-Velenceze „	— —	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg „	— —	2 21	— —	12 58	— —
Fugyi-Vásárhely „	— —	4 28	— —	2 42	— —	Tövis sosește	— —	3 02	— —	1 42	7 35
Telegd „	— —	4 49	7 42	3 04	2 51	„ pleacă	— —	3 38	8 48	2 07	8 6
Élesd „	— —	5 06	†7 55	3 24	†3 05	Nagy-Enyed „	— —	3 58	9 07	2 29	8 22
Rév „	— —	5 51	8 15	3 50	3 26	Felvintz „	— —	4 20	9 30	2 51	8 54
Csucsza „	— —	6 38	9 03	4 56	4 16	M. Ujvár „	— —	4 27	9 37	2 58	— —
Bánffy-Hunyad „	— —	7 19	9 23	5 34	4 52	Sz. Kocsárd „	— —	4 32	9 53	3 11	— —
Jegenye „	— —	7 49	†9 57	6 02	— —	Ar. Gyé es „	— —	5 12	10 30	3 48	9 24
Kolozsvár sosește	— —	8 34	10 30	6 59	5 53	Apahida „	— —	6 27	11 45	5 02	— —
Kolozsvár pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Kolozsvár sosește	— —	6 48	12 07	5 24	10 46
Apahida „	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Kolozsvár pleacă	5 23	7 13	12 59	6 05	11 10
Ar. Gyé es „	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye „	†6 11	— —	†1 42	7 14	— —
Sz. Kocsárd „	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Bánffy-Hunyad „	6 39	8 47	2 13	7 35	12 23
M. Ujvár „	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Csucsza „	7 09	9 23	2 44	8 33	12 55
Felvintz „	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Rév „	7 49	10 10	3 24	9 27	1 37
Nagy-Enyed „	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Élesd „	†7 59	10 27	†3 34	9 46	†1 50
Tövis sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Telegd „	8 11	10 41	†3 45	10 02	2 03
„ pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	Fugyi-Vásárhely „	— —	10 58	— —	10 21	— —
Küküllőszeg „	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Várad-Velenceze „	— —	11 07	— —	10 30	2 26
Balázsfalva „	— —	1 14	— —	2 36	— —	Nagyvárad sosește	8 36	11 13	4 09	10 37	2 32
Kis Kapus „	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Nagyvárad pleacă	8 43	11 36	4 15	11 09	2 38
Medgyes „	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki „	8 52	11 47	— —	11 19	— —
Segesvár „	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes „	— —	12 05	— —	11 39	— —
Homorod-Kőhalom „	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd „	— —	12 17	— —	11 51	— —
Földvár „	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu „	9 21	12 29	4 52	12 05	3 18
Brassó sosește	— —	7 50	— —	10 25	2 09	P.-Ladány „	10 01	1 45	5 51	1 19	4 03
„ pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol „	— —	— —	— —	— —	— —
Predeal sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok „	11 18	3 49	7 32	3 44	5 39
București „	— —	8 10	— —	— —	9 10	Budapest sosește	1 50	6 40	9 35	7 10	7 50

Nagyvárad—Arad.

		Person.			
Nagyvárad pleacă		10 20	4 45	7 40	
Ósi „		10 30	4 56	7 59	
Less „		10 48	5 15	8 22	
Cséffa „		11 03	5 34	8 45	
N.-Szalonta „		11 26	6 02	9 24	
Kőtegyán „		11 44	6 24	9 52	
Sarkad „		11 54	6 33	10 06	
Gyula „		12 18	6 57	10 37	
Csaba sosește		12 37	7 18	11 05	
Csaba pleacă		2 05	7 29	4 32	
Kőtegyháza „		2 34	7 57	5 03	
Arad sosește		3 29	9 —	6 05	

Arad—Nagyvárad.

		Person.			
Arad pleacă		5 10	11 25	9 30	
Kőtegyháza „		6 11	12 34	10 54	
Csaba sosește		6 35	12 59	11 24	
Csaba pleacă		6 56	1 38	4 50	
Gyula „		7 19	2 02	5 26	
Sarkad „		7 40	2 22	5 54	
Kőtegyán „		7 51	2 32	6 10	
N.-Szalonta „		8 20	2 57	7 02	
Cséffa „		8 40	3 15	7 31	
Less „		9 02	3 33	7 54	
Ósi „		9 19	3 49	8 16	
Nagyvárad sosește		9 30	4 00	8 31	

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sâmiți cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.